

SEÇİM SONUÇLARINI EKONOMİ BELİRLEYECEK

Aydınlık Gazetesi, 23 Haziran 2018

Yıldırım Koç

Yarın, Cumhuriyet tarihinin en önemli seçimlerinden birini yaşayacağız. Seçimin sonuçlarını ekonomik sorunlar belirleyecek.

Bazı kesimlerde halkımıza ilişkin bazı önyargılar var.

ÖNYARGILARINIZI BIRAKIN

Sözde halkımız “bir lokma, bir hırka” anlayışıyla köleleştiriliyormuş. Gözünüzü açıp bir bakın, lütfen. Anadolu’nun geleneksel sade yaşamı mı geçerli, yoksa borç harç da olsa akıllı telefon alma, borca batarak arabalanma, “gösterişçi tüketim” diye nitelendirdiğimiz saçma sapan ürünlere yönelme mi? Halkımızı öyle “bir lokma bir hırka”ya razı edebilmek mümkün değildir. Kredi kartı ve tüketici kredisi borçlarında AKP dönemindeki büyük sıçrama bunun en somut kanıtıdır.

Bir diğer önyargı, halkımızın sadakalarla köleleştirildiğidir. Gerçekten de AKP iktidarları döneminde, kömür ve gıda paketi yardımıyla başlayan, diğer alanlara da yaygınlaştırılan bir “sosyal yardım” uygulaması var. Ancak bu konuda görüş bildirenlerin kaçının Kalkınma Bakanlığı’nın yayımladığı 2018 Yılı Programı’ndaki ayrıntılı tabloyu (Tablo II:10) incelediğini bilmiyorum. Bunlar tabii ki etkili, ancak belirleyici değil. Uyanık halkımız bu yardımları alır, ardından aklına uygun olanı yapar. 1987 ve 1991 milletvekili seçimlerinde ANAP’ın yaptıklarını unutmayın. Ayakkabının tekini, tencerenin kapağını seçimden önce vermişlerdi. Gerisini seçimden sonra vereceklerdi. 1991’de büyük yenilgi yaşadılar.

“HOMO ECONOMICUS”LAR

İnsanlarımız tam bir “homo economicus”dur; davranışlarını ekonomik çıkarlarına göre belirlerler. Ancak bu ekonomik çıkarlar genellikle kısa vadeli hesaplara dayanır. Deneyim kazandıkça, kısa vadeli çıkarlardan uzun vadeli çıkarlara yönelirler.

Yabancıların çok sevdiğim bir sözü vardır: “Bazı insanları sürekli aldatabilirsiniz; tüm insanları bir süre aldatabilirsiniz; ancak tüm insanları sürekli olarak aldatamazsınız.”

Politika aldatmayla yürümüyor. Eskiden aldatmak daha kolaydı. Günümüzde aldatmak hem zorlaştı, hem de aldanma süresi kısaldı.

Çok basit bir örnekle başlayalım. Ben 1950’li yılları yaşadım. 1960’lı yılları da iyi biliyorum. O yıllarda sıradan bir insanın Dolarla, Alman Markıyla ilişkisi yoktu. Yakını yurtdışında çalışanlar para gönderdiğinde Alman Markını öğrendiler. Şimdi herkes iktisatçı oldu. Herkes Doların ve Euronun günlük değişimlerini, borsadaki gelişmeleri izliyor. Türkiye’nin dış borcu, cari açık, bütçe açığı gibi konular artık sıradanlaştı. Bilgiye erişim olağanüstü kolaylaştı. Erişilen bilgiyi hazmedecek ve yorumlayacak birikim genellikle yetersiz olsa da, insanlar geçmiştekinden çok farklı.

40 yıl önce, insanlarımızın yarısından fazlası köylerde yaşıyordu. Günümüzde köylerde yaşayanların oranı yüzde 20’ye indi. 40 yıl öncesinin köyünde bilgiye erişim çok yetersizdi. Günümüzde köyde yaşayan da anında istediği bilgiye internet aracılığıyla erişebiliyor, televizyonlarda farklı görüşleri izleyebiliyor.

40 yıl önce tüketim kalıpları çok sadeydi; buna bağlı olarak da nakit ihtiyaçları sınırlıydı. Şimdi herşey parayla. Her evde yaşayan yetişkin sayısı kadar akıllı telefon var. Bunların aylık giderlerini karşılayacaksınız. Her evde bilgisayar var. Her evde sürekli yenilenmesi gerektiği düşünülen ev eşyaları var. Televizyonlardaki reklamlar insanları sürekli tüketime yönlendiriyor. Borçlar artıyor. Artık su bile parayla. Çocuğunuzu okula gönderiyorsanız, servis ücretini nakit olarak ödeyeceksiniz. Okulda, hastanede, yolda sürekli harcama yapacaksınız.

Ve Türkiye tarihinin en büyük ekonomik krizinde adım adım ilerliyor.

Seçimin sonuçlarını da, ondan sonraki günlerdeki gelişmeleri de öncelikli olarak ekonomi belirleyecek.